

2 Eeuw van het Verstand

Caravaggio, 1600

Veranderingen

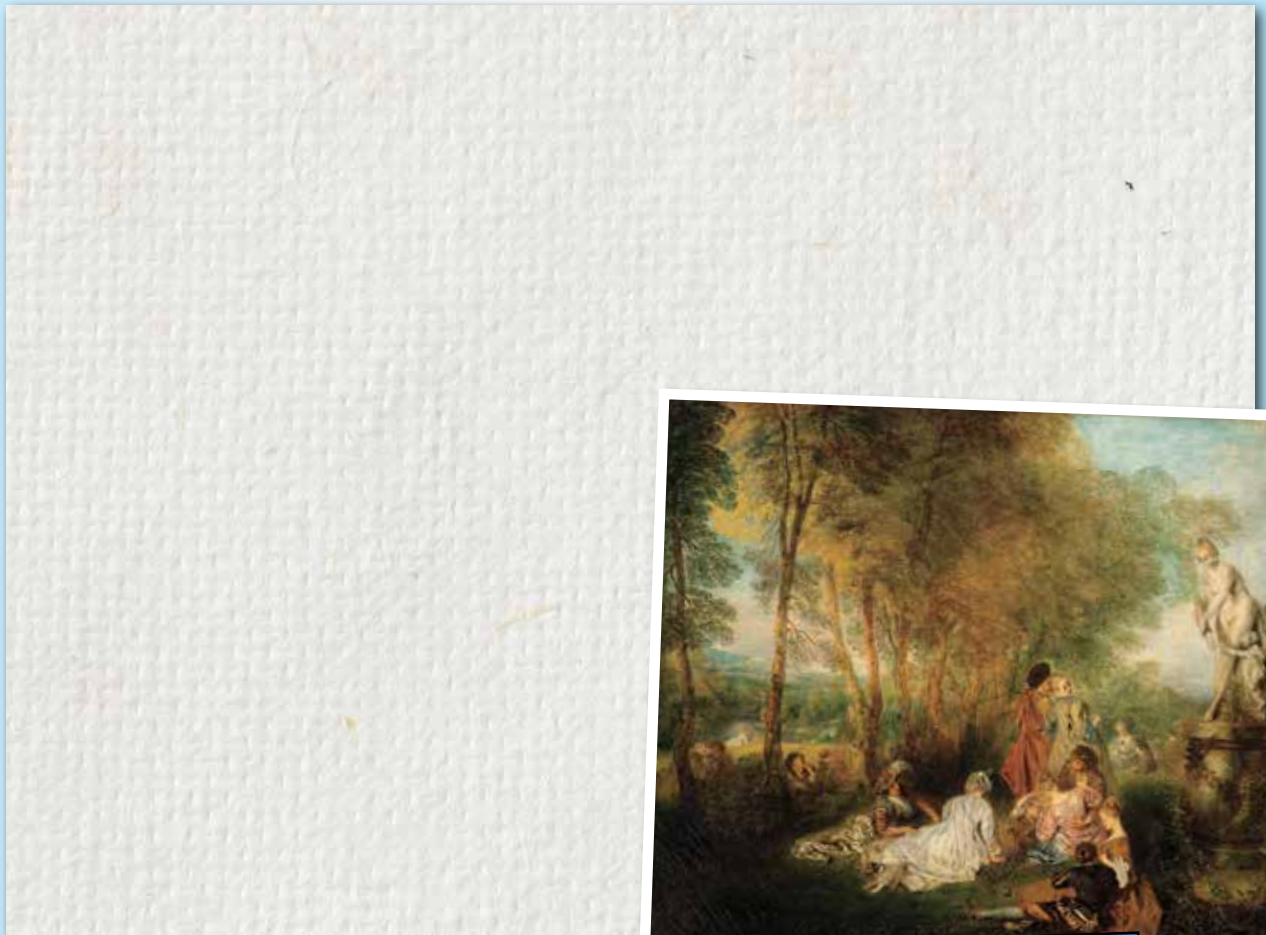
Het vorige werkboek eindigde met de **barok** in Zuid-Europa en de **Gouden Eeuw** in Nederland. Zowel in de 16e als de 17e eeuw leefden een aantal van de grootste meesters uit de kunstgeschiedenis.

Dit werkboek gaat over de laatste drie eeuwen van de kunstgeschiedenis, van 1700 tot 2000. Het lijkt een korte periode, maar het is een van de meest bijzondere in de kunstgeschiedenis. Vooral in de honderd jaar van 1850 tot 1950 is er zoveel gebeurd dat het bijna niet te bevatten is! De periode van 1700 tot 1850 kan daardoor bijna 'saai' lijken, maar ook in die eeuwen is mooie en interessante kunst gemaakt.

Net als in de vorige werkboeken kom je zowel beeldende kunst als architectuur tegen. De beeldende kunst bestaat weer voornamelijk uit schilderkunst en beeldhouwkunst, hoewel daar juist in de afgelopen vijftig jaar allerlei **nieuwe kunstvormen** bij zijn gekomen: denk aan videokunst, installaties en digitale kunst.

2.1

We zijn geëindigd bij de dramatische barok. Hoe denk je dat de volgende generatie kunstenaars verder gaat? Gaan zij ook voor drama of juist niet? Gaan ze heel wat anders doen? Leg uit wat jij denkt.

Watteau, 1719

Rococo

De laatste periode van de barok noemen we **rococo** en is eigenlijk niet echt barok meer. Rococokunstenaars vonden de barokstijl te zwaar en wilden juist lichte, elegante, decoratieve ontwerpen. Je herkent rococokunstwerken dan ook aan de zwierige stijl, lichte kleuren en hemelse afbeeldingen. Onderaan de vorige pagina zie je een kunstwerk van **Antoine Watteau** (1684-1721). Hij heeft een soort tuinfeest geschilderd, maar dan extra mooi en lieflijk.

Alle mensen zijn mooi en het lijkt de perfecte, zomerse dag te zijn. Watteau wordt gezien als de grondlegger van de rococostijl. De naam 'rococo' komt van het Franse woord 'rocaille', dat een schelpvorm is. Rechtsboven zie je een tuinbeeld met zo'n rocaille. De vorm van de rocaille werd veel gebruikt in de rococostijl.

2.2

Verdeel een A4'tje in twee delen en maak op beide delen een tekening van kinderen die buitenspelen. De ene tekening maak je in de stijl van de barok, de andere in de stijl van de rococo. Leg vervolgens uit wat de verschillen tussen de twee tekeningen zijn.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Protestante kerken

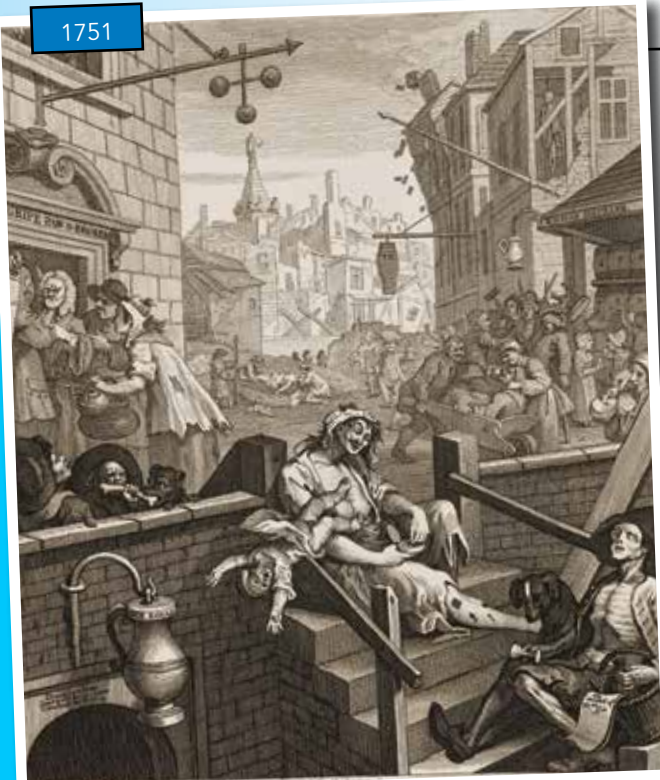
In het vorige werkboek heb je gelezen dat de barokstijl nooit echt aangenomen werd in de Nederlanden. In eigenlijk alle Protestantse landen was dat zo. De stijl paste niet goed bij de meer **sobere, eenvoudige stijl** van de Protestantse Kerk.

Rechts zie je de Sint Paul Kathedraal in Londen. Hij was af in 1725 en is gebouwd door **Sir Christopher Wren** (1632-

1723). De buitenkant is behoorlijk imposant, maar minder dramatisch dan de meeste barokke kathedralen. Alles is keurig recht, zonder al teveel tierlantijnen.

De binnenkant, die je links ziet, is ook eenvoudiger. Vergelijk het maar eens met het interieur van de Abdij van Melk (hoofdstuk 7, Kunstgeschiedenis - renaissance en barok). Dit is een plek waar mensen hun godsdienst kunnen beoefenen zonder afgeleid te worden door schilderijen, standbeelden en andere versieringen.

Doel

Met de Engelse schilderkunst ging het in de 18e eeuw niet zo goed. Er was nog steeds vraag naar portretten, maar die werden geschilderd door buitenlandse kunstenaars. En als een rijke heer een mooi schilderij voor zijn herenhuis wilde hebben, dan kocht hij wel een schilderij van een oude Italiaanse meester. Engelse kunstenaars hadden dus een probleem.

De Engelse kunstenaar **William Hogarth** (1697-1764) bedacht een oplossing. Hij vond dat kunst niet gewoon mooi moest zijn, het moest een doel hebben. Hij maakte daarom schilderijen die lieten zien hoe je je moest gedragen. Hij schilderde bijvoorbeeld een reeks schilderijen die lieten zien hoe een kind dat zich slecht gedroeg en niet gestraft werd uitgroeide tot een misdadiger. Het waren dus een soort **lessen**. Met deze kunstwerken werd Hogarth behoorlijk rijk, maar als kunstenaar werd hij niet erg serieus genomen door zijn tijdgenoten.

- 2.3 Hierboven zie je een werk van Hogarth dat waarschuwt tegen het drinken van alcohol. Leg uit hoe Hogarth duidelijk maakt dat alcohol slecht is.

- 2.4 Kies zelf iets waarvan je vindt dat het slecht is en maak een tekening waarin je dat laat zien. Leg hiernaast uit wat je precies laat zien.

1775

A painting of a young girl with dark hair and bangs, wearing a light-colored dress, sitting and holding a black and white dog. The background is dark and wooded. The painting is signed 'J.M.W. 1775' in the bottom right corner.

Een generatie na Hogarth werd Joshua Reynolds (1723-92) geboren. Hij wist precies hoe hij volgens de smaak van de Engelsen moest werken. Dit was de tijd van de Verlichting en Reynolds paste daar goed bij. Hij vond dat kunst iets was dat je kon leren. Hij was dan ook de eerste directeur van de **Royal Academy of Art**, een kunstacademie. Reynolds had zelf de Italiaanse meesters bestudeerd en vond het belangrijk verschil te maken tussen 'goede' kunst en 'slechte' kunst. Goede kunst had bijzondere, verlichte onderwerpen en liet mooie, lieflijke taferelen zien. Geen scènes uit het dagelijks leven dus, of stillevens of landschappen. Wel accepteerde hij dat kunstenaars met portretten hun geld konden verdienen. Rechts zie je een van zijn portretten. Hij is er in geslaagd het lieve karakter van het meisje (Miss Bowles) te laten zien. Hij maakt dat nog sterker door haar te schilderen met haar hondje.

Thomas Gainsborough (1727-88) was een tijdgenoot van Reynolds met een bijna tegenovergestelde aanpak. Gainsborough vond het niet nodig om naar Italië te gaan om oude meesters te bestuderen en vond dat je door goed om je heen te kijken al genoeg kon leren. Regeltjes en tradities vond hij maar niets. Zijn stijl is dan ook losser en vrijer dan die van Reynolds. En toch zien wij in de 21e eeuw niet eens zoveel verschil meer tussen Miss Bowles en de dochters van Gainsborough (links). In de 18e eeuw was het echter een wereld van verschil. Beide kunstenaars waren populair en kregen veel portretopdrachten. En dat terwijl Reynolds eigenlijk liever mythologische taferelen wilde schilderen en Gainsborough landschappen!

2.5 Welke aanpak vind jij zelf beter: die van Reynolds of die van Gainsborough? Leg uit waarom je dat vindt.

[illegible]

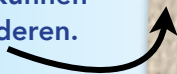
2.6

a. Reynolds had een duidelijke mening over welke onderwerpen 'beter' waren dan andere onderwerpen in kunst. Hieronder zie je de onderwerpen die we tot nu toe zijn tegengekomen. Zet ze in Reynolds volgorde van 1 (beste onderwerp) tot 7. Leg je volgorde uit.

stilleven	landschap	religieus	mythologie	portret	dagelijks leven	les leren
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

b. Bedenk samen met een klasgenoot tenminste tien andere onderwerpen die je als kunstenaar zou kunnen schilderen.

c. Waarom schilderden kunstenaars in de 18e eeuw jullie onderwerpen van vraag 2.6b niet? Leg uit wat jij denkt.